

Brev från och till medlemmar av familjen Gjörwell, växlade åren 1780-1811 E...

Gjörwell, Carl Christoffer,

HS Ep. G 12:1

National Library
of Sweden

B R E F: ifrån kungl. Bibliothecarien C. C. Gjørnell til Fru
Gustafwa Eleonora Lindahl i Norrköping; dat. Stockholm,
Söndags-aftonen, d. 21 Oct. 1792.

Innehåll.

- 1) Inledning. 2) Min döds nya Rum. 3) Hans Augustina.
- 4) Demofellema i granthuset. 5) Hamnell. Wärdmejer. 6) Hi. Sectarm.
- 7) Damen Agneta. 8) Hölfs äfventyr. 9) Beskrifning af en verkelig
Antipod, eller Tafel af en från Caractere hot en yngling.
- 10) Middags-måltid hos min Döter. Bilaga: Siöcker. Mandess
första Brev til mig.

Huru skulle jag kunna tillbringa 2: ne sälla Dagar efter hvarandra,
utan at dela dem med min lilla Söta Stafva, häst de blifvit tillbragte
med och hos Din Svor och Syster, de af oss alla få älskade, få älskade
älska och döuse? Dessa bögge Dagar voro i går och i Dag. Til denna mit
Kjerta få lyckfuligande tyädje kom öpen, at jag fick dela en af dessa
Dagar med en ny Vän, som Försynen tillkyndat, mit af Hölfs få djupt
färade Kjerta åtminstone til någon Tröst och Ersättning. Men i ordning
med lilla Samhälle-Kvinnikan.

Calle har nu flyttat ifrån Louise: ty deli hade han där bara et enda rum,
och huru ganska stort Rum, och deli behöfde Almqvist det, såsom intet
ägande något egentligt Arbets-rum; och så, sedan Calle fåt befattning
med Byggnaderna här i Staden, behöfver han mer utrymme för sina
Ritningar och Böcker, samt vil vara Staden närmare. Han tog sig
färdes några Rum uti Spegel-Fabrikarens Meuniers Hus längre
ned på Brotninggatan uti en Frä-byggning en Trappa upp. Dessa
Rum har han nu sjelf låtit måla och bekläda, samt meublerat att
uti egen och, såsom Söta Mor säger, bästa Smak. Hvad som för mig
där utgör bästa Smaken, är at Fönstren på ena sidan ligga in uti
en vacker Trädgård, och på den andra at sjelfva den brillanta Brotning-
gatan. Sedan Herr Architecten hade fåt allt färdigt, böd han, bevar!
Söta Far och Mor i går til middagen hot sig: ty, hvad synes Dig väl? --
nu håller han också eget Huskäll. Hans lilla Bord-Servite är icke
heller så flyskam; kort sagt, han regulerade oss med en liten ringkast-
Diner. Som nu sjelf, om den måten smakade oss väl. Han har flera
små täcka och bekväma Rum; vidare, han har också sin egen Hus-
hållerska -- men jag skal be at Du intet drager härvid på minnen-
ty tö intet at det är en ung och fager Mö, nej, det är en veritable
Antique,

Collectio
Gjørnelliana

Antiques, åtminstone den enda Meuble uti hela min Söns nye Etut, som
våckte hos mig en liten fläng af Nyått-sjuka: ty till sina redan ansändiga
är fogar hon en mäktig triftig örflygn, så att mig skulle det öfverföret-
högligen bekväma; men däremot skal hon vara en excellenta Flus-
hålleriska, köckeriska, Svätteriska, Lageriska, Sköteriska, Etieteriska; så att
Du bara af denna Merite-lista kan intaga, huru förnuftig den talte är
uti sit val af Tjenst-pigor. Men Du skal tro, att om denna så urmodiga
Ungkaris-piga har et så uppbyggeligt utseende, så har hon ock et
aldelos motsträfvande Namn, och heter Augustina. Min bekantskap
är ännu med henne så liten, att jag icke vet huru vida hon, i för-
dessa sit Namn, agerar kyrkotjänerska uti någon af våra nya Seiter.
Men såsom man kan gå, liksom med et enda Tante-skutt ifrån den
andeliga öfver till den verldliga Historien; så kan ock talte gå med
et enda steg ifrån sin Augustina till de på allt sätt alamodiska Skönheter,
jag menar 2:ne unga så kallade Mamseller Löw eller döf, ty i sanning
jag ännu vet huru Familjen orthographeerar sit anborna Namn. Men
Saken är med alla sina Tilökningar vederbörligen deducerad sådant.

1) Uti samma Våning och Warta tvärt öfver Fostugan bor den ärbare
Mamsell Beckstadia, som har Pensionärer och är uti hela Skufvudsta den
lof- och ryktbar för sin broderade Sömn. Hon har för sin Person långt för
detta lugt de farliga ären till ryggen: ty när Jöta Mor ännu var en
liten Flick-flump, hade hon redan Sj-skola. 2) På Dramatiska Theatern
är Mamsell döf första Actriken, både till Själ och Kropp. Den senares Sition
har äfven utom Theatern sökt så liten Skita, att hon under en eller annan
Repetition med en Grefve Frölich och en Sersmeden förvarprat sig et par
eleganta Böcker, som bära hennes Namn och uppföras hos fören. Abbedissa.
3) Den ena syndiga Anecdoten leder så oförmärket till en annan. När jag
i Vårar skulle hyra rum åt Junker Adolf, fann jag et par rätt vackra
uti mit Granskap hos en Malare. Då jag skulle beser-rumen, träffade
jag i det yttersta några unga Flickor, ibland hvilka 2:ne voro fula och
fynliga, men den tredje så skön och därejämte så väl klädd, att hon å-
dang sig hela min upmärksamhet. Jag steg fram och klappade henne,
då hon gaf mig et par de aldruvackra och ildigaste bruna Ögon, som
man vill se, med öfliga sköna anleddrag och svart Hår, samt maner och
Hållning, som hade ägnat et Odarn af en den mest förädlade Dödd. Jag frågade
vid utgåendet Vårdinnan huru det vackra Odarnet hettes. Hon smålog och
svarade: Hon kallades för Mamsell Wachtmeister. Naturligtvis gick min
Fråga då längre, och fick veta, att öfverste Kammarjunkaren Grefve
Wachtmeister håller medre i andra Våningen en Mamsell, som är Mor

til det aldrakäraste vackra Barnet. 4) Öfverste Kammarjunkaren
Baron Arnfeldt var under sina Resor i Frankrike så belevad, at han där
lade sig til en liten Sov, hvilken föret cir eller något mera sedan aris,
verade à café, och tärer vara någotstades placerad på Familjen's Extra-
Stat. När unge Seltarm - jag kallar honom således - var hit ankommen
ifrån Paris, gjorde förenämnde Grefve Wachtmeister en gång vid Bordet
hvi Riksdrottens sig en elak plaisir, at hafstera öfver detta äfventyr,
så en annan föll honom i talet och sade: det är ju ganska tyckligt,
Men Grefve, at den unge Gofsen Kommit hit, ty det kan med tiden bli
et godt Parti för Er Söter; och därpå taltas intet mer om den Saken.
5) Men vaillorie à-part, för at komma til min lilla sköna Mansell
Wachtmeister igen, så tödde det dubbelt i mit Hjerta öfver et så
vackert och väl skapat Barns öde. Född med utfende, Livlighet, kanske
oik med et godt och ömt, hvarföre icke också med et dygdigt Hjerta,
hvad blir det Lot med tiden? Kanske lämnad i armarne at en äfven,
tyrare, at ögonblicks-nöjen med långvariga förebärfver, at Theatern,
at villor och credor af alla slag. När hon vinner är och förfarenhet,
kan göra Reflexioner öfver sin Etat; öfver sin framtid; hvilka didanden
inom et färdt Drott blifva icke så troligast hennes dött? 6) Se här
et Exempel. En Capitaine eller dylikt i Westergötthland, nu boende, såsom
det försäkras, i Sköfde, vid namn Uggla, träder i nytt Gift, och skickar
sina Sötrar med föra Hustrun, född Dagge från Götteberg och med
hvilken han fat Penningar, på Bondvagn til Stockholm, och laggar
där riktigt af dem på Gatan, alla vackra Barn. Polisen tager då upp
desa Olycks-kräken; de måste gå i tjänst, de väda upp, tre af dem
lämna sig at Almänheten; den fjerde, eller Fröken Eva, finner sit
Drott uti förnämna Hus och håller nu Pensionärer. Du torde ha fra-
sött henne: ty först var hon såsom Mansell hos Jul. Fru Löwen, och sedan
hos Kongl. Secreteraren Köckeritz, samt fick något understöd af Jul.
Fru Hofmarskalkinnan de Geer. Af de tre andra Graierne reste den ena
eller Johanna til Peterburg; men Hemsjukan och den prefererade
öfverste Smaken förde henne hit tillbaka, och bor hon nu ihop med
sin Syfter Agneta. Demna förnämnda, närmare sina 30 år, har
tyent såsom Piga hos vår unge Fredholms Far, vandrat sedan många, mig
merändels okända, äfventyr igenom, til desä hon har blifvit en erkänd
och etablerad Maitresse at Grofhandluren Klaffelgren, gift och 40 års
gammal Karl, en ibland de både rikaste och vackraste Menar på vår
Dowse. Men åter har varit ganska skön samt därjämte mycket tack, börjar
nu förfalla, men full af Ly? vetat äfven så flitigt carosera sin Amants
Fästbok,

Tafelbok, at hon har både en artig Mobilier och några små Penninge —
Capitaler. Men vida det står uti Concubinatus Contractet, at Lieutenanten
så kallad på Extra-Stat, har jag mig icke bekant; men ty värr! alt för vil
at så sker: ty vår stukkari Adolf väkar i hemes bekantskap. — Af Tiden
och anledningen har man billigtvis gjort för mig en Stats-hemlighet —
blir i denna dödligen kär; hon gör sig grantaga, förestår Giftermål, vil
etablera honom; han accepterar och lever par avance, samt, när jag
kommer ifrån Norrköping, notificerar mig detta Engagement såsom
en den näst himmelska honom tillkyndad Lycksalighet. Är Du gaten?
var min första fråga. Sedan bar detta äfventyrliga slag af sig många
andra, til och med de vedervärdigaste, förmit Sinne och hela min
Ställning de aldrig vidrigaste: ty de hafva, samt i min närvaro, timat
hög Politie-mästare och Ståthållare. — Adäde han och hon blifvo kallade
til Hög Liganfvarre, som rusade öfver dem med oeffersägliga ord, tung
Agneta at gifva Adolfs Ring ifrån sig — den tyfste af sina begge Sufvor
och det brinnandes Altaret. — hvilken jag sedan fick tillbaka, för at
återfållas til Adolf såsom en des Egendom; hans Quitto har jag; men
hvar Ringen nu ä nys är hvarken vet eller vil jag veta. När hon på
befalning måste upvakta förenämnde Sedernas styfvingssoman, klädde
hon sig mycket modestt, gick til foto, afhörd Skriftermålet och sin Som,
hvar sifte bolstaf var: Spinnhuset; gick förödmjukad tillbaka, mötte sin
Chevalier et flyckte därifrån på gatan, som följde — han gick hela
Sommar med henne en public i Kongs-trädgården — henne til et fattigt
folk på Lådugårds-landet, som bor där på Jungfru-gatan, och hättet hon
understöder. När jag hörde detta, log jag först vid den tanken: at Skökan
Agneta utöfvar Darmhertighets verk på Jungfru-gatan; men sedan
lät jag mig dock berösa til medlidande: ty det fattiga Folket, en Enka med
sin Döter, har uti Agnetas följa Fördnings- och medellösa Tilstånd hysat
honne, hvilken människis-kärlek hon nu erkänner och sig, af bördar.
Hon talar vackra Böcker, är sensibill för Vänkskap, kort sagt har Egenskaper,
som med en annan Uppfostran eller annat öde hade gjort henne til et
vördnadt och älskvärdt Gruntimer. Nu ville hon gerna bli Fru, öfvergifva
Grofshandlaren och bara lefva med Lieutenanten; men huru alt detta
skal förekommas och verkligen kunna hindras är nu det, som uti dessa
dagar skal afgöras.

Men har Du nänsin sedt på smaken? ifrån Augustina til Agneta: hvilket
Svalg! och ändå har jag varit öfver desamma, och är nu tyckligen kommen
i land igen. Ja, Sötaste Slafva, nu vil jag berättas Dig något, som skal innerl.

glädja

glädja Dig. Sedan vi ätit hos Calle, kommo de begge andra Darnen dit och wade sig med Söta Mor långt in på aftonen; men jag gick hem och fick där et besök af en ny ung Vän, som jag ej ännu wil nämna för Dig, men wil beskrifwa. Han är ifrån vårt Pommern, där född af hvenska Föräldrar, har studerat i Greifswald, Halle och Göttingen, har rest, kan läsa och ståda Språk, har studerat som en hel Gosse, har Smak, Styl, Ömbet; tog sin Cancellie-Examen i Lund, och är engagerad uti utrikes Expeditionen, hwarest han nästan ensam bespider den latinska och tyska Lärreprofandansen. Han är något öfver 20 år, ser wacker och god ut, har en beld manieres & toni i agimens de som äge; älskar dock Solituden, läser analogue Bötter, omgås föder skull gerna med höge Tankar, har benägenhet för Måttljuka, triff ihop med något mörka Bilder, är mycket Sjäffständig, med en vän förtrogen och glad; älskar Naturen och tycks stundom af stände-lesnaders behag, af den passivale Vittarheten. Han är Eleve af den Her Wallerius, som skrifit Klagan til Alma öfver Gustaf-Ödö, och har tillbragt, liksom jag, den lyckofulligaste ungdoms-tiden uti Greifswald, hwarest vi, dock på olika tider, njutit upplysning och glädje. Gys detta blef också et af de Ödänd, som fäste oss ihops, då vi nyligen gjorde, af en mycket ofkyldig sländelse, af et tillfälligt Dok-lån för Stats-Sekreteraren Zibet, följa Dekantföresen. Ju mer vi sågo på hwarandra, ju mera vi taltes vid, desto mera flöto vi tillhvar; snart blefvo vi wänner, snart delade vi förtroenden, snart örnade vi öfverwärling. Af allt detta wet jag nu sedan, at Du håller af hans lilla Person; men på det Du också måtte få orsak at höga gata honom, så bifogar jag i afskrift hans följa til mig skrifna Bref. Denne ädle, dygdige och vittre Yngling var hos mig hela aftonen, och vi talte så mycket äfven om lilla Stäffa, at, när han kommer genom Norr's Köning, hälsar han iöfverligen på Dig, och skal Du hålla af honom såsom af en liten ny Öror: ty -- dock i aldraförsta tyffthet öf emellan sågdt -- det enda jag har emot honom är det, at han intet är min andre Son. Så skal han ock upwakta Professor-diden, för hvilken han utomdes bär en stor wördnad; och fann han sig itke litet smickrad deraf, at jag gaf honom jettonen öfver denne lärde Man, skrifvandes på omflages af hvem och til hvem den war gifven.

Nu, dock blot några ord, om denne Dag. Adolt skulla, efter löfte, komma til mig i förmiddag, men kom intet. Olycklige Gosse! Han är så insfränd, at jag ser nästan ingen möjlighet, at så honom väl ut; och när jag icke ser någon utväg, huru menar Du väl at det så skal gå? Ja, Gud hjälpe honom! -- Til middagen gingo Söta Mor och jag til Darnen i Stongsbacken, som wädde begge ganska väl. Louise sade mig, at hon skrifit Dig til med sista Bref, äfven som Calle lofvade mig i går at skrifwa Dig til med den nästa. Skänste jag bilägger hans Bref. Sedan jag ätit och glädt mig uti detta aldraförsta Sällskap, gick jag i sagta smak hem, hvilade, läste och satte mig så ned at skrifwa detta Bref, för at således fullkomna min dygtsalighet; när

när jag äfven fick omgås med mina söta barn i Norrköping. Jag lider dock allt för mycket deraf, at jag ej får se Dig personligen så ofta som jag ville. Därför Du, tag din John med Dig och kom snart upp: vi skole nog hyra Er Beggje; till och med så kan välte nu logera Er. Ack! kommen snart, kommen snart! Jag lofar imedlertid

Beggjes

tilgifna Pappa

à Stockholm, Jeudi ce 18 oct. 1799.

Monsieur.

La lettre que vous m'avez fait l'honneur de m'adresser, a eu tout le succès que vous deviez en attendre.

Vous n'êtes pas le seul à qui je doive l'aveu que je viens de vous faire. à peine ai-je eu la connoissance avec vous, à peine ai-je eu le plaisir de vous voir, que mon cœur vous a été dévoué; mais on fait sans cela, que je chéris votre personne par vos écrits.

Il me servira donc au lieu de passe-temps le plus souhaité, de pouvoir vous communiquer quelques réflexions, qui m'occupent ces instans, & que voilà: qu'elles brillent achevées dans vos mains!

Considérez avec toute l'attention ce jeune arbrisseau: ses feuilles, ses branches, sa tige, tout respire la fraîcheur & la vie. Il n'est point de beau jour de la saison nouvelle, qui ne le pare de quelques fleurs. Bientôt ces tendres fleurs deviendront des fruits délicieux. Ces derniers ne sont que l'ouvrage & le prix de la culture. Cette jeune plante, il est vrai, ne doit qu'à elle seule toute son utilité & son agrément; mais si cette main bienfaisante, qui a fait d'elle, se retire & l'abandonne, vous chercherez en vain cet arbrisseau, vous ne le retrouverez plus. Tout disparaîtra, tout s'évanouira avec la culture. — Cet arbrisseau est l'emblème de l'esprit. Il se rouille, s'endort, se perde, sitôt que l'indolence livrée à son oisiveté le prive de la nourriture, qui lui est nécessaire. Il ne s'entretient que par la lecture, la réflexion, le commerce des gens polis & éclairés. C'est être aussi faux que vain que de croire pouvoir se suffire seul.

L'Homme ne peut être heureux, qu'autant que la raison préside à son bonheur. Combien d'obstacles à surmonter pour y parvenir! Dans l'enfance il ne réfléchit point. Tranquille — agité, satisfait — inquiet,
sans

sans avoir l'idée distincte du repos - du trouble, de l'inquiétude & du contentement, tout l'amuse - rien ne l'occupe; tout l'anète - rien ne le fixe. Peut-on nommer félicité ce que n'anime point un sentiment intime & réfléchi, qui ne connoisse ses causes que seulement par l'effet. Dans la jeunesse, la fougue des passions, l'ardeur du sang, l'impétuosité des desirs, la rigueur du tempérament, le cahos immense des vices & des projets étourdissent, enchantent, étouffent sa raison, qui demeure renfermée au fond de son coeur. A peine a-t-il le loisir de vivre, où trouveroit-il du temps pour penser? Mais il est une troisième saison, la plus calme & la plus heureuse de toutes; c'est l'âge où la réflexion, conduite par le jugement, est l'ame & la règle des actions, des pensées & des sentiments. C'est le véritable âge mûr de l'homme. Son temps n'est point fixe. - d'homme le plus heureux est celui, pour qui cet âge commence de bonne heure et finit plus tard.

Le feu consume ce qui le nourrit: il en est de même des passions à l'égard du corps & de l'ame. -

Ce n'est pas de nos ennemis que nous recevons les coups les plus cruels; c'est le trait qui part de la main que nous chérissions, qui nous attaque jusqu'au fond de notre coeur.

L'ombre qui passe, la vapeur qui s'évanouit, la trace que décrit un vaisseau sur la surface des eaux, sont autant d'emblèmes de la vie. Puis qu'elle est si fragile, la crainte de la mort est donc bien déraisonnable. En ces comparaisons sont fautive, ou cette crainte n'est plus qu'une terreur panique: il faut qu'on. Quelqu'un a dit: que ce n'est pas les que les hommes meurent qu'il faut les pleurer; c'est lors qu'ils naissent, ajoute-t-il, qu'ils sont dignes de compassion. - Que reste-t-il des plus superbes villes de l'Antiquité? des vestiges fort incertains; l'on dispute même du lieu où elles étoient placées - des monuments les plus durables? des ruines muettes & confuses, qui ne permettent pas même d'en donner l'explication du plus fameux conquérant, d'un Alexandre, si l'on veut? un peu de cendres éparpillées, jouet des vents. -

En lisant avec plaisir et relisant avec plus de plaisir encore votre lettre, elle m'a fourni de ces réflexions communes & vulgaires, comme elles sont; mais au moins elles vous éclairciront de mon caractère, comme de mes occupations favorites. - Ne reste votre imagination vous abuse, si elle me peint avec tous les avantages, que vous me donnez dans votre lettre. Ce sont des ruisseaux, que je renvoie à leur source, de peur que, si je les retenois, on ne m'accusât de larcin. J'honore votre vertu, vos mérites; on vous connoît. Que ferait à la voix générale un suffrage de plus? Vous donner une marque authentique de l'estime particulière, c'est ce que je vous ai voué; et voilà mon objet.

Je joint vous adresse les Gazettes & Journaux, que vous m'avez prêtés, suivis de deux Tomes de la Géographie de Büsching. Il seroit en vain que je voudrais vous peindre l'amusement que j'en ai tiré. Vous m'avez prévenu avec tant de générosité, que les plus grands remerciemens ne pourront diminuer ce que je vous dois; & vous m'avez réduit à ne pouvoir faire autre chose, qu'à me consacrer tout à votre service, pour ne me pas rendre indigne du plus glorieux titre, que je puisse jamais porter, comme

Votre

très-humble serviteur (**)

*) Lek. det förföras jag nu som båt, i anseende till -

**) Kammerär Lars. An. Joh. Mandorff, Konst uti Wrikes Expeditionen.

